

lo tasolle 2 luokitelluista lehdistä on koottu Julkaisufoorumin verkkosivulle. Uusia tieteellisiä julkaisukanavia lisätään Julkaisufoorumiin vuosittain tasolle 1. Tasoluokitukset arvioidaan uudelleen kolmen vuoden välein, seuraavan kerran vuonna 2014.

Julkaisufoorumin verkkosivuilla ohjeistetaan ranking-listojen käyttöä seuraavasti: ”Julkaisufoorumi-luokitus soveltuu tutkimuksen arvioinnin työvälineeksi suurten julkaisumääri-

en tasolla. Luokituksen on tarkoitus toimia yliopistojen koko tieteellisen julkaisutuotannon laadun indikaattorina opetus- ja kulttuuriministeriön käyttämässä yliopistojen valtionrahoitusmallissa vuodesta 2015 alkaen.” Tärkeä tarkennus on myös se, että ”luokitus ei sovellu tieteidenalojen väliseen vertailuun, eikä se voi korvata julkaisujen sisältöön perustuvaa vertaisarviointia yksittäisten tutkijoiden tai tutkimusryhmien arvioinnissa”.

Tutkimuksen arviointiin on näin saatu sitaattien määriin perustuvien mittareiden rinnalle uusi laadullinen näkökulma. Se varmasti antaa myös tutkijoille osviittaa siitä, mitä julkaisukanavia tiedeyhteisö pitää korkeatasoisina ja millä foorumeilla näin ollen kannattaisi julkaista. Luokituksen painoarvoa ja uskottavuutta lisää se, että Julkaisufoorumin paneeleissa on mukana tiedeyhteisön itsensä valitsemia ja arvostamia asiantuntijoita.

Perustulon kahdet kasvot

JUSSI PYYKKÖNEN

Osmo Soininvaara kirjoitti vuonna 1998 Suomen Kuvalehden artikkelin nimeltä *Perustulon aika*. Neljätoista vuotta myöhemmin tiedämme, että Soininvaaran kirjoituksessa oli aimo annos optimismia. Perustulo ei sanottavalla tavalla edennyt vuosituhannen vaihteen jälkeen. Viimeisen vuoden aikana kuhina perustulon ympärillä on kuitenkin lisääntynyt merkittävästi. Poliittisessa kentässä on alkanut löytyä yhä enemmän reformin ymmärtäjiä. Aiemmin skeptisesti suhtautuneiden keskustan ja kokoomuksen piiristä tulleet ulostulot ovat tasoitaneet tietä perustulolle uudella tavalla. Lisäksi Suomeen perustettu perustuloverkosto BIEN Finland on aloittanut nimien keräämisen perustuloa koskevaan kansalaisaloitteeseen. Kaikki merkit antavat viitteitä

ruusuisesta tulevaisuudesta perustuloprojektille. Heikki Hiilamon sanoin: ”tietty momentum on olemassa”.

Perustulon tulevaisuutta ovat lähteneet kartoittamaan BIEN Finlandissa vaikuttavat Johanna Perkiö ja Kaisu Suopanki. Heidän toimittama pamfletti *Perustulon aika* ilmestyi kauppoihin kuluvan vuoden toukokuussa ilmeisenä tarkoituksena herättää keskustelua kansalaisaloitteen ympärille. Julkaisu on tervetullut avaus perustulon maailmaan, koska aiheesta on edelleen kirjoitettu Suomessa yllättävän vähän. Julkaisu koostuu 11 pienestä artikkelista. Pamfletissa luvataan esitellä perustulon vaikutuksia työllisyyteen sekä sosiaalipolitiikkaan yleisesti. Lisäksi luvataan muun muassa ruotia erilaisia visioita tulevaisuuden perustuloyhteiskunnasta.

Johanna Perkiö &
Kaisu Suopanki (toim.)
Perustulon aika
Into Kustannus, 2012

Perustulo on monien väärinkäsitysten käsite. Julkisessa keskustelussa esiintyy jatkuvasti virheellisiä oletuksia esimerkiksi perustulon taloudellisista vaikutuksista. Pamfletissa oikaistaan oletuksia esittelemällä mikrosimulaatiomallilla tehtyjä laskelmia. Esimerkiksi Pertti Honkasen artikkelissa muistutetaan brutto- ja nettokustannusten eroa. Vaikka perustulon bruttokustannukset ovat hyvin suuret, niin todelliset nettokustannukset voivat olla (mallista riippuen) nykyisen järjestelmän tasoiset.

Jonkinlaisena punaisena lankana 13 kirjoittajan pamfletis-

sa on se, että perustulo nähdään vastauksena uuden työelämän vaatimuksiin. Kirjoittajat maa-lailevat pamflettimaisten kevyellä otteella kuvaa työmarkkinoiden muutoksista ja nykyjärjestelmän ongelmista. Argumentti on pitkälti sama kuin Soininvaaralla jo 90-luvun laman jälkeen. Lamaa edeltäneestä täystyöllisyyden ajasta on siirrytty huomattavasti epävarmempien ja poukkoilevampien työmarkkinoiden aikaa. Työikäisten elämä koostuu yhä enemmän monenlaisista peräkkäisistä ja rinnakkaisista osista. ”Elämänkuluista on tullut yhä kirjavampia”, kuten Jouko Kajanoja muotoilee.

Nykyistä järjestelmää moka-roidaan monelta suunnalta. Sosiaalipolitiikka nähdään kontrolloivaksi, monimutkaiseksi ja huonosti kannustavaksi. Kirjoittajat jakavat käsityksen siitä, että hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus voi muodostua hyvinkin ankeaksi ilman perustulon kaltaista uudistusta. Argumenttien taustalla oleva viesti on selkeä: nykyinen järjestelmä on auttamattomasti vanhentunut.

Siihen se yksimielisyys sitten loppuukin. Pamflettia lukiessa lukijalle avautuu selkeä jakolinja. Perustulolla on kahdet kasvot. Kuten Jan Otto Andersson tuo omassa artikkelissaan esille, perustulo on yksille nykyisen sosiaalijärjestelmän järjeistämistä, köyhyys- ja työttömyysloukkujen pienentämistä ja tarveharkintaan liittyvän byrokratian vähentämistä, ja toisille se on vapautta valita, miten elää, tehdä työtä ja huolehtia muista.

”Kumouksellisten” joukossa perustulo nähdään rakenteista vapauttavana elementtinä. Perustuloa käsitellään muun mu-

assa sukupuoliroolien (Laura Tuomisen artikkeli) ja palkkatyön (Mikko Jakosen, Jukka Peltokosken ja Tero Toivasen artikkeli) kautta. Hurjimmista argumenteista perustulo yhdistetään jonkinlaiseen palkkatyön vastaiseen vallankumoukseen. Lakkoaseista ja kumouksessa pauhatessa julistetaan: ”pelkkä tekninen keskustelu sosiaaliturvajärjestelmän uudistamisesta on toissijaista niin pitkään kuin uudistuksen päämäärät ovat epäselvät” (Kaisu Suopankin ja Ville-Veikko Pulkan artikkeli).

”Pragmatistien” porukassa perustulo ymmärretään ensisijaisesti välttämättömänä reformina. Heille perustulo (Johanna Perkiön sanoin) on vain latea tekninen uudistus. Tässä porukassa painotetaan asteittain etenemistä ”järkevämpään” kokonaisuuteen, poliittisten intohimojen jäädessä taustalle.

Pamfletin selkeä ansio on siinä, että lukijalle jää selkeä kuva ainakin kahdesta toisistaan poikkeavasta tavasta perustella perustulon tarvetta. Kirjoittajia on monta ja niin on näkemyksiäkin. Perustuloprojekti nähdään toisaalla toissijaisena suhteessa päämäärään (eri liikkeillä omansa), kun taas toisaalla se on ensisijaisesti tekninen ratkaisu nykyisen sosiaaliturvajärjestelmän ongelmiin.

Huomiota kaksista kasvoista voidaan pitää siinä suhteessa merkittävänä, että kumouksellisten argumentit perustulon puolesta voivat usein toimia pragmatistien argumentteja vastaan ja päinvastoin. Näyttääkin selvältä, että sangen moniääninen perustuloa kannattava porukka on saannut toistensa oksia jo vuosia. Tämä on johtanut siihen, että perustulon

yhteydessä törmätään uudelleen ja uudelleen väärinkäsitysten ja ennakkoluulojen myrskyihin.

Julkaisun varsinainen heikkous on se, että se ei varsinaisesti tarjoa ihan sitä mitä takakan-nessa lupaa. Pamfletissa (ymärrettävästi) ei päästä pintaa syvemmälle esimerkiksi työllisyysvaikutusten suhteen. Varsinaisia visioita tulevaisuuden perustuloyhteiskunnasta ei myöskään tarjota. Tätä voi pitää erityisen harmittavana. Sillä se, mikä tästä avauksesta jää puuttumaan, on juuri se, mitä perustuloprojekti nyt kaipaasi.

Tarvittaisiin ennen kaikkea analyysia siitä, miten perustulo ”latteana teknisenä uudistuksena” voisi vaikuttaa suomalaisiin työmarkkinoihin. Pamfletti tarjoaa näille analyyseille hyvää taustoitusta. Olisi mielenkiintoista päästä lukemaan, minkälaisia erilaisia vaihtoehtoja sosiaalieteilijät näkevät sille, miten perustulo muuttaisi ihmisten käyttäytymistä (ks. Kajanojan artikkeli). Mielenkiintoista olisi myös saada tarkempia arvioita siitä, minkälaisia dynaamisia vaikutuksia perustulolla voisi olla yrittäjyyden kasvuun (ks. Ruottisen artikkeli). Lisäksi on aiheellista tehdä pohtia miten tuotanto- ja kysyntärakenteet muuttuisivat, kun tietty nimellinen ostovoima taattaisiin kansalaisille ilman velvoitetta yhteiskuntaa hyödyttävään työhön ja tuotantoon (ks. Ahokkaan artikkeli).

Tarkempien analyysien ohella suomalainen keskustelu kaipaasi nyt malttia. Tarvittaisiin aikaa käydä rauhassa läpi, miten perustuloa kohti voitaisiin edetä. Minkälaisia askeleita on mahdollista ottaa ja miten jo nämä askeleet vaikuttavat suomalaiseen sosiaalipoli-

tiikkaan. BIEN Finland verkostolle kohdistetussa asiantuntijalausunnossa Heikki Hiilamo on avannut muutamia konkreettisia lähtökohtia askeleiksi kohti perustuloa. Nykyisen sosiaaliturvan yksilöllistämällä, yhdenvertaisuuden lisäämisellä, etuuksien yhdistämisellä, byrokratian karsimisella, tulovähen-

teisyyden lieventämisellä ja verotuksen yksinkertaistamisella päästäisiin jo pitkälle perustulon tiellä. Näidenkään uudistusten läpivienti ei kuitenkaan ole helppoa, mikäli perustuloon ei malteta suhtautua pragmaattisesti ja varovaisesti.

Sosiaalietelijoita odotetaan nyt pamflettia vankempaa nä-

kemystä siitä, miten suomalais-ta sosiaalipolitiikkaa voitaisiin kehittää perustulon avulla. Tällä hetkellä keskustelu on niin hajanaista, että tarvitaan joku viheltämään peli poikki. Muuten neljäntoista vuoden päästä ilmestyy taas uusi ”perustulon aika” -kirjoitelma.

Monikulttuurinen arki

KATRI OTONKORPI-LEHTORANTA & HANNA YLÖSTALO

Monikulttuurisuuden sukupuoli käsittelee monikulttuurisia kohtaamisia suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa sukupuolen näkökulmasta. Kirjoittajat tarkastelevat näitä kohtaamisia yhteiskunnan eri alueilla, kuten työssä, kansalaisjärjestöissä, perheessä, koulussa, virastoissa ja mediassa. Monet kohtaamisista ovat hyvin arkisia. Kirjan artikkeleita yhdistää kysymys osallisuudesta ja kuulumisesta sekä niiden esteistä: kuka saa kuulua suomalaisten joukkoon ja miten kuulumisen edellytykset sukupuolittuvat? Kokoavana käsitteenä kirjassa toimii arjen kansalaisuus, jolla kirjoittajat viittaavat yhteisön arkiseen, täysimittaiseen jäsenyyteen. Kyse on siten kansalaisuuden perinteisiä käsitteellistyksiä, kuten poliittista kansalaisuutta, laajemmasta lähestymistavasta. Artikkelit tekevät näkyviksi niitä moninaisia arkipäivän prosesseja, puheita ja toimintoja, joissa kansalaisuutta rakennetaan ja osallisuudesta

neuvotellaan.

Teos on puheenvuoro sukupuolentutkimuksessa ajankoh-taiseen intersektionaalisuus-keskusteluun eli pohdintoihin yhteiskunnallisten erojen, kuten sukupuolen, iän ja kansalaisuuden, yhteen kietoutumisesta. Vaikka intersektionaalisuuden käsitettä käytetään säästeli-äästi, on kirjassa keskeisesti ky-se erojen yhteen kietoutumisesta sekä etnisyyden tai kulttuurin kaltaisten käsitteiden yhtenäisyyden kyseenalaistamisesta. Kirja tuokin ansiokkaasti esiin sen, miten esimerkiksi etnisiä vähemmistöjä jäsentävät sukupuolen, yhteiskunnallisen aseman ja iän tapaiset valta-erot. Ymmärrys siitä, miten erilaiset erot eletään yhtäaikaaisesti, mahdollistuu nimenomaan arjen näkökulman kautta.

Kirja jakautuu johdantoartikkeliin sekä kolmeen osaan. ”Kohtaamisia diasporatilassa” käsittelee erilaisia monikulttuurisia kohtaamisia. ”Arkielämä ja yllirajainen kansalaisuus”

Suvi Keskinen, Jaana Vuori & Anu Hirsiaho (toim.)
Monikulttuurisuuden
sukupuoli
Kansalaisuus ja erot
hyvinvointiyhteiskunnassa
Tampere University Press, 2012

puolestaan tarkastelee Suomeen muuttaneiden ihmisten arkielämää ja yllirajaisia suhteita. ”Monikulttuurinen työ, osallisuus ja ulossulkeminen” puolestaan avaa monikulttuurista viran-omais- ja järjestötyötä ja niissä rakentuvia mukaan ottamisen ja ulossulkemisen prosesseja. Kirjan artikkelien jaottelu kolmeen osaan on jossain määrin keinotekoinen, koska osat eivät muodosta toisistaan selkeästi teemoiltaan eroavia yhtenäisiä kokonaisuuksia. Jaottelu tarjoaa kuitenkin lukijalle jonkinlaisia välietappeja.

Kirjan johdantoartikkelissa Suvi Keskinen ja Jaana Vuori valottavat eroja, kuulumista ja osallisuutta hyvinvointiyhteiskunnassa sekä avaavat kirjan keskeisiä käsitteitä, kuten kan-